

ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE, ZEGEN OF VLOEK?

We schrijven begin jaren 70 van vorige eeuw. Al maanden ben ik me aan het voorbereiden op mijn maturiteitsproef die mijn carrière in het secundair onderwijs zal afsluiten. Uren breng ik door in de bibliotheek waar ik boeken en tijdschriften allerhande raadpleeg over water-, lucht- en bodemverontreiniging. Thuis snuister ik in kranten en weekbladen op zoek naar bruikbaar materiaal.

Het resultaat is een eigenhandig geschreven tekst, gedocumenteerd met uitgeknipte en ingeplakte artikels en sprekende foto's. Ik herinner me nog levendig hoe ik bibberend mijn eindwerk presenteerde in de naïeve veronderstelling dat de aanwezige leerkrachten er meer over wisten dan ik.

Moest ik mijn eindproef nu voorleggen aan generatie Z, ze zouden verwonderd en misschien wat meewarig reageren. Zij leven immers in een andere realiteit. De jongeren van vandaag hoeven niet meer op de fiets - al dan niet elektrisch - te springen, richting bibliotheek. Weg met het geduldig grasduinen in literatuur allerhande, weg met het knip- en plakwerk. Met behulp van zoekrobots onthult de wereld van nu al zijn geheimen via het kleine schermje.

Recent heeft artificiële intelligentie (AI) zijn opgang gemaakt, een hoogtepunt van menselijk intellect, voorlopig althans. Het gebruik van apps zoals ChatGPT explodeert. Geen wonder want de mogelijkheden zijn haast eindeloos. ChatGPT kan al uw vragen uitgebreid en genuanceerd beantwoorden, trainingsschema's maken, lesvoorbereidingen afleveren, een sollicitatie- of liefdesbrief schrijven, tekenen, foto's manipuleren en zoveel meer. Zelfs als instant psycholoog doet de app het helemaal niet slecht.

Al bij al fantastisch toch? Alhoewel...

Hoe vrijwaren we fundamentele vaardigheden zoals het schrijven met de pen, correct taalgebruik, hoofdrekenen, van buiten leren, alfabetisch rangschikken, langdurige concentratie?

Hoe vermijden we geestelijke luiheid en blijven we kritisch?

De vraag wat we winnen bij AI is al vaak beantwoord. Even belangrijk en zeer urgent is de vraag wat we dreigen te verliezen. Artificiële intelligentie opent een nieuwe wereld, biedt frisse perspectieven, maar aanhoudende waakzaamheid is meer dan noodzakelijk.

Een expert informatica liet zich recent ontvallen dat artificiële intelligentie helemaal niet zo sexy is als het woord laat uitschijnen. Op de keeper beschouwd is het simpelweg toegepaste statistiek. Massa's gegevens worden verzameld en ingebracht door mensen van overal, vaak zijn dat onderbetaalde arbeidskrachten uit lageloonlanden. Goedbetaalde IT-specialisten en analisten interpreteren en verwerken de data vervolgens zodat ze behapbaar zijn voor de eindgebruiker, dat zijn wij.

Noch de input - de statistische gegevens - noch de output - wat op ons scherm verschijnt - is zuiver en objectief. Onvermijdelijk sluipen er fouten, vooroordelen en aannames in en vermits die moeilijk traceerbaar zijn kunnen en zullen mensen met slechte bedoelingen daar hun voordeel uit halen.

Zo ligt de weg naar massamanipulatie open, objectieve feitenweergave komt in het gedrang en maakt plaats voor de 'alternatieve werkelijkheid'. Het resultaat daarvan kennen we jammer genoeg al.

Hebben we met AI geen doos van Pandora geopend? Dat is een grote bezorgdheid die me bezighoudt.

Voor wie het zich moest afvragen, lieve lezer, mijn maandelijkse columns zijn honderd procent AI-vrij en dat blijft zo, beloofd.

Mieke